

AHMED RÂKİM EFENDİ

(ö. 1866)

Tanınmış Osmanlı hattatı.

Mustafa Râkım Efendi ile karıştırılmaması için İkinci Râkım veya Küçük Râkım diye de anılmaktadır. Hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Habîb Efendi'nin belirttiğine göre 1282 (1865-66) veya 1283 (1866-67) yılında İstanbul'da vefat etmiş, Şeyh Vefâ Türbesi haziresine defnedilmiştir.

Sülûs ve nesih yazılarıyla tuğra çekmesini hattat Hâşim Efendi'den meşke ederek 1840'ta icâzet aldı. İbnülemin *Son Hattatlar*'da, Hâşim Efendi'nin verdiği icâzetin metnini nakletmektedir. Yazılarında Mustafa Râkım Efendi'yi çokça taklit ettiği görülmektedir. Rüşdiye mekteplerinde yazı hocalığı yanında matbaalarda hattatlık da yapmıştır. Bu sebeple yazılarından pek çok matbu örnek mevcuttur. Bunlar arasında bazı **delâil***lerle rüşdiye talebeleri için hazırladığı **meşk***ler zikredilebilir.

Kaynaklarda birçok delâil ile beş adet **şifâ-i şerif*** ve bir mushaf yazdığı belirtilmektedir.

Ahmed Râkım'ın sülûs hattıyla yazdığı Fâtiha süresi (M. Uğur Derman koleksiyonu)

BİBLİYOGRAFYA :

Habîb, *Hat ve Hattâtân*, İstanbul 1305, s. 179; İbnülemin, *Son Hattatlar*, s. 291; M. Uğur Derman, *Türk Hat Sanatının Şâheserleri*, İstanbul 1982, levha XX.

M. UĞUR DERMAN

AHMED RÂSİM

(1865 - 1932)

Gazeteci,
değişik konularda çeşitli kitapların
müellifi ve bestekâr.

Babası Bahâeddin Efendi Kıbrıs'tan Ermenek'e gelip yerleşen bir ailenin çocuğudur. Posta ve telgraf memuru olması dolayısıyla çok dolaşan ve her gittiği yerde yeniden evlenen, ayrılırken de evlendiklerini terkeden Bahâeddin Efendi, Ahmed Râsim'in annesi Nevber Hanım'la İstanbul'da evlendi; ancak bir süre sonra Tekirdağ'a tayin edilince karısını ve çocuğunu bırakıp İstanbul'dan ayrıldı. Bu yüzden Nevber Hanım çocuğunu güç şartlar altında büyütmek zorunda kaldı. Ahmed Râsim ilk tahsiline Sofular'daki mahalle mektebinde başladı; sonra sırasıyla Kırkçeşme'de Tezgâhçılar, Haydar'da Çukurçeşme, Sarıgüzel'de Hâfız Paşa mekteplerinde okudu. Himayesine girdiği eniştesi miralay Mehmed Bey'in konağında Yâkub Hoca adındaki bir muallimden yazı ve Arapça dersleri aldı. Tahsil hayatından sonra da bu hocanın derslerine devam etti. 1876'da Dârüşşafaka'ya girdi, burada devrin edebî ve fikrî akımlarına karşı büyük bir ilgi duydu ve dirayetli hocalardan faydalandı. Bir yandan Fransızca öğrenerek Fransız yazar ve şairlerini tanıdı, diğer yandan da bilhassa Şinâsi, Nâmık Kemal, Ziyâ Paşa ve Ahmed Midhat Efendi'nin eserlerini okudu; biraz da onların tesiriyle şiir ve makaleler yazmaya başladı. 1883'te okulu birincilikle bitirdikten birkaç ay sonra diğer Dârüşşafaka mezunları gibi Posta ve Telgraf Nezâreti'ne memur olarak girdi. Bu yıllarda beş vakit namazını kıldığı ve düzenli bir hayat sürdürdüğünü belirten Ahmed Râsim, tanıştığı bir Ermeni berberin kendisini içkiye alıştırması ile eğlence ve hovardalık âlemlerine girip çıkmaya, kendi tabiriyle "yavaş yavaş olmaya" başladı.

Binbaşı Bilâl Bey'in kızı Sadberk Hanım'la evlenen Ahmed Râsim memuriyeti bir türlü benimseyemediği için hayatını yazı yazarak kazanmak hevesine düştü. Fransızca'dan çevirdiği bazı ya-

zıları Ahmed Midhat Efendi'ye götürdü ve gördüğü ilgi üzerine *Tercümân-ı Hakikat*'te yazı hayatına girdi (1885). Baba Tâhir varstasıyla *Ceride-i Havâdis*'te de fennî konularla ilgili yazı ve tercüme-leri yayımlanmaya başladı.

Ahmed Midhat Efendi'den gördüğü takdir ve teşvikle güveni artan Ahmed Râsim memuriyeti bıraktı ve kendisini büsbütün gazeteciliğe verdi. Muallim Nâci'nin, arkadaşlarıyla birlikte *Tercümân-ı Hakikat*'ten ayrılmasının ikinci günü Ahmed Midhat Efendi tarafından övgü dolu bir dille matbuat âlemine takdim edildi. 1885-1908 yılları arasında *Şafak*, *Gülşen*, *Hamiyyet*, *Sebat*, *Berk*, *Envâr-ı Zekâ*, *Maârif*, *Resimli Gazete*, *Hazîne-i Fünûn*, *Mekteb*, *Mecmûa-i Ebüzziyâ*, *Pul*, *Musavver Fen ve Edeb*, *İrtikâ* ve *Servet-i Fünûn* dergileriyle *Tercümân-ı Hakikat*, *İkdam*, *Sabah*, *Basiret* ve *Saadet* gazetelerinde makaleler, tercüme ve şiirler yayımladı. Hüseyin Rahmi ile birlikte *Boşboğaz ile Güllâbi* adlı bir mizah gazetesi çıkardı (1324). Bu arada okullar için yazdığı tarih, dil bilgisi, imlâ ve aritmetik gibi çeşitli konulardaki eserlerini kitap halinde bastırdı. *Menâkıb-ı İslâm* adlı kitabı dolayısıyla II. Abdülhamid'den Mecidi nişanı aldı.

1898'de Alman İmparatoru Wilhelm'in Suriye gezisi sırasında *Ma'lûmat* gazetesi tarafından Suriye'ye, 1916'da da *Sabah* gazetesince harp muhabiri olarak Romanya cephesine gönderildi. 1927'de İstanbul'dan milletvekili seçildi. Üçüncü

Ahmed Râsim'in mezarı -Heybeliada/İstanbul

